

ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงาน
วิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี

Relationship Between Professional Learning Community and Academic Administration of Private Schools
In Kanchanaburi Province

เบญจ ใหญ่แก้ว¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์²

Benja YaiKaew¹ Asst. Prof. Dr.Pongsak Ruamchomrat²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน และความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 271 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยคือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจ และด้านชุมชนกัลยาณมิตร
2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยคือ ด้านการวางแผนหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the operation of professional learning community, academic administration, and the relationship between the professional learning community and academic administration of private schools in Kanchanaburi Province. The sample consisted of administrators and teachers in Kanchanaburi about 271 people, obtained by stratified random sampling and treated by a 5-level rating. The level of content

คำสำคัญ: การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Master of Education Program in Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²Course teacher in Master of Education Program in Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: เบญจ ใหญ่แก้ว, bensa123_123@hotmail.com

รับเมื่อ 1 มีนาคม 2564 แก้ไข 3 เมษายน 2564 ตอรับเมื่อ 7 เมษายน 2564

validity was between 0.67–1.00 and reliability of 0.91. The statistics were used to collect data which were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient at statistical significance of 0.05

The research results were as follows:

1. The level of the professional learning community operations of private schools in Kanchanaburi province was highest in action overall and in separate aspects as written in descending order: Professional learning and development, shared leadership, supportive structure, shared vision, collaborative teamwork and caring community.
2. The level of the academic administration operations of private schools in Kanchanaburi province was overall and in each individual aspect at highest level, namely curriculum development of educational institutions, academic planning learning and teaching management in schools, educational supervision, the development of internal quality assurance systems and educational standards and research to improve the quality of education in schools.
3. The relationship between the operation of professional learning community and academic administration in private schools in Kanchanaburi. In general, there was a positive relationship with statistical significance.

Keywords: Professional learning community, Academic administration

ภูมิหลัง

การศึกษาไทยในปัจจุบันนี้ได้มีการกล่าวถึงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (professional learning community: PLC) กันอย่างแพร่หลาย จากการที่รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายให้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาครูทั้งระบบ ให้ครูทำงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้นโยบายทางด้านการศึกษาของรัฐบาลก็มีอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning community) เช่นกัน ซึ่งการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานแบบเดิมให้มีความเหมาะสมกับสังคมยุคใหม่ การพัฒนาให้เป็นสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ร่วมมือกันพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพอันเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีการรวมกลุ่มกันของบุคคลภายใต้ ความเชื่อ และค่านิยมเฉพาะทางวิชาชีพของตนซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนหรือที่เรียกว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งครูต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการและการทำงานทางวิชาชีพของตนเองใหม่เพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงทำให้เกิดการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้าไปใช้ในสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง สร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาครูขึ้น โดยอาศัยการรวมตัวกันเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาตัวผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 15 – 21)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูเป็นการพัฒนาคุณภาพของครูโดยใช้วิธีการร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างครูทั้งด้านประสบการณ์การสอนและเนื้อหาสาระวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลกับนักเรียน และเสริมสร้างวุฒิภาวะความเป็นครูให้กับผู้สอน (Hord, 1997, pp. 3 - 5) ดังนั้นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงได้ถูกนำมาใช้ในสถานศึกษา เกิดเป็นงานวิจัยขึ้น โดยการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้จนเกิดผลสำเร็จ มีการปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้ร่วมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560, หน้า 34 - 41) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้กับโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จสามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน และขั้นสะท้อนผล นอกจากนี้การนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในโรงเรียนจะสำเร็จได้ขึ้นกับเงื่อนไข 5 ประการ ได้แก่ ความเป็นผู้นำที่สนับสนุนและแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกัน การประยุกต์ใช้ความรู้ ค่านิยมร่วม วิสัยทัศน์ร่วม ของสมาชิกเงื่อนไขที่ช่วยพยุงความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปันการปฏิบัติ จากการศึกษาในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริษัทโรงเรียนในประเทศไทยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมีการขับเคลื่อนอย่างเป็นเหตุและผลอย่างเป็นลำดับตามองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย 2) ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ 3) วิสัยทัศน์เชิงศรัทธารวม 4) ระบบเปิดแบบฝึกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียน 5) ระบบทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่วุฒิภาวะและจิตวิญญาณความเป็นครู 6) พื้นที่เรียนรู้ร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริงและเมื่อแต่ละพื้นที่มีการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่องก็จะกลายเป็นวิถีปกติขององค์กร

การกำหนดนโยบายให้เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต และหนึ่งในสามวัตถุประสงค์หลักได้กำหนดไว้ว่า “สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เอื้อธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้” กล่าวคือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นสำคัญ กลไกที่สำคัญมากประการหนึ่งซึ่งช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จคือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการที่คนในการบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษาจากแนวทางดำเนินการแบบเดิมที่เคยผ่านมา ไปสู่การพัฒนาให้มีความเป็น “โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ หรือ the learning school” โดยยึดให้มี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ professional community” ขึ้นภายในสถานศึกษารูปแบบใหม่ มีบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สำหรับสมาชิกทุกคน ได้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจนนวัตกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่สำคัญในการบริหารงานด้านวิชาการ คือ การนิเทศการสอนเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาให้กับครู เป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งจะส่งเสริมให้การสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานของการศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน การนิเทศผู้ถูกนิเทศต้องได้รับการสนับสนุนขวัญและกำลังใจความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษามุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุค 4.0 (กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์, 2562, หน้า 1)

การดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพ ที่มีหน้าที่สำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ จากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพพบว่าเกิดผลดีทางวิชาชีพครู และผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษานี้ใช้เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการ

นำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การปฏิบัติ เพื่อมุ่งประสิทธิผลและประสิทธิผลของงานสู่ความเป็นเลิศ โดยมีแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การปฏิบัติทั้งในเชิงการบริหารจัดการ และกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม (กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์, 2562, หน้า 5 - 6)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลจาก งานวิจัยในครั้งนี้จะแสดงถึงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ก่อให้เกิดคุณภาพและความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง รวมถึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย

คำถามการวิจัย

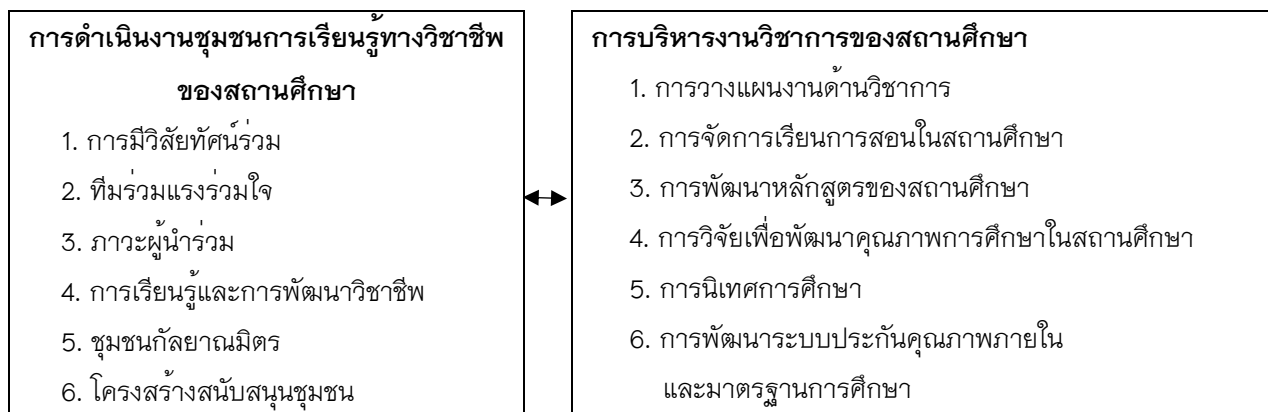
1. การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี มีระดับการดำเนินงาน เป็นเท่าใด
2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรีระดับการปฏิบัติเป็นเท่าใด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เอกชนในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดที่กำหนดให้การขับเคลื่อนกระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สู่สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 26 - 30) และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาใช้แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2561, หน้า 8) ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่สอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาฬจนบุรี จำนวน 917 คน จากโรงเรียน 23 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาฬจนบุรีซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวน 271 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษาซึ่งมี 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาฬจนบุรี ซึ่งมี 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างที่สร้างที่เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม โดยนำข้อเสนอนี้มาแก้ไขในข้อบกพร่อง
2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) นำมาหาความสอดคล้องในเชิงโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจนและความถูกต้องของการใช้ภาษา โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) ข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 49 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 จำนวน 11 ข้อ ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา
3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดราชบุรี (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่าได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91
4. ผู้วิจัยนำผลมาพิจารณาปรับปรุง ข้อคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
5. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และประสานงานทางโทรศัพท์ติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 271 ชุด ได้รับกลับคืนมา 271 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิตินำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)
3. การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ รองลงมาคือด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านภาวะผู้นำรวม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม และด้านชุมชนกัลยาณมิตร ตามลำดับ
2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนใช้ฐานของ “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” เพื่อเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของชุมชนที่เรียกว่า “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนร่วมกันพิจารณา ทบทวนนโยบาย การปฏิบัติงาน และกระบวนการบริหารจัดการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไขให้สามารถบริการด้านการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและบุคลากรครูของโรงเรียนมีการช่วยเหลือร่วมมือร่วมใจแก้ปัญหาให้ได้คำตอบ มีการอภิปรายและการสืบค้นหาคำตอบในเรื่องต่าง ๆ

ที่ปฏิบัติกันในโรงเรียนเป็นปกติ และบุคลากรเปิดใจกว้างเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่หลากหลายมากกว่าการพึ่งคำตอบเดียวที่ยึดแนวทางเดิมตามที่เคยทำได้ผลมาแล้ว ผู้บริหารมีการตัดสินใจที่ได้รับการเห็นพ้องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมากกว่าการตัดสินใจที่ปราศจากการมีส่วนร่วม อีกทั้งนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำมาสู่การสนับสนุนการปฏิบัติงานวิชาชีพของครูผู้สอน สอดคล้องกับวิจัยของวัชร ชันสังข์ และอาคม อึ้งพวง (2561, หน้า 173 - 174) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของ นพพร พรหมแพง (2561, หน้า 13) ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโดยปัจจัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาพอเพียง ที่มีต่อผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ โรงเรียนจุมจังอุปถัมภ์เจริญเวทย์ ปีการศึกษา 2561 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) มีระดับปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของกัมมัสส์ อาแด (2561, หน้า 118) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพร้อมพลังในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ปีการศึกษา 2560 ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพองค์ประกอบการเรียนรู้ทัศน และค่านิยมร่วมกันมีระดับการปฏิบัติสูงสุด

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษารองลงมา คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาถือการบริหาร งานวิชาการเป็นงานหลัก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ การจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคน การที่จะได้คนที่มีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ งานจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของงานวิชาการ เข้าใจระบบและขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นงานวางแผนงานวิชาการ การจัดตั้งทีมงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนการบริหารวิชาการ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง มีการจัดระบบงานนิเทศติดตามและพัฒนางานวิชาการ มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูเกี่ยวกับแผนงานบริหารงานวิชาการ ครูมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้านวิชาการ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาประสพผลสำเร็จเป็นที่ไว้วางใจให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ ลิ้มเจริญ (2557, หน้า 69) ได้ทำการศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปราชญ์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของไตรลักโซเน และคณะ (Trilaksono et al., 2019, p. 53) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการออกแบบการเปลี่ยนแปลงผู้นำ: โครงการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ว่าเป็นโครงการที่ยั่งยืนในระยะยาวสามารถพัฒนาวิชาชีพให้ครูกลายเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุลักดีและบูจามา (Moulakdi & Bouchamma, 2020, p. 10) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาโรงเรียนประถมที่ทำงานเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ: ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมของรัฐสองสามแห่งในแคเมอรูนสามารถพัฒนานักเรียนและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม เรียงตาม ลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ชุมชนกัลยาณมิตร ที่มาร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม

ทั้งนี้เพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการรวมตัวของบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชนเชิงวิชาการ ที่มีเป้าหมายร่วมกัน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒนาผล (2557, หน้า 284) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสมรรถนะเชิงวิชาชีพของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนก็มีค่าที่สูงขึ้น สอดคล้องกับวิจัยของทอมป์สัน และคณะ (Thompson et al., 2004, pp. 11 – 12) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ภาวะผู้นำ และการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การนำการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้ามาใช้ในสถานศึกษาจึงทำให้เกิดผลเป็นไปในทางบวก ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรเพิ่มขึ้น มีการเปิดใจเรียนรู้ รั้งซึ่งกันและกันภายในชุมชนมากขึ้น ซึ่งแสดงผลตรงกันข้ามกับการบริหารองค์กรโรงเรียนโดยทั่วไป

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน กับ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนมีข้อจำกัดและอุปสรรคที่สำคัญนั้นคือ ปัญหาด้านบุคลากรครูซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาคุณภาพของครูซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้เรียน จากสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าครูโรงเรียนเอกชนลาออกกลางคัน เพื่อสมัครสอบบรรจุครูผู้ช่วยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนประสบกับภาวะขาดแคลนครู มีการปรับเปลี่ยนครูผู้สอนทุกปี ครูโรงเรียนเอกชนจะต้องแบกรับภาระที่เพิ่มสูงขึ้นไม่ตรงสาขาวิชาที่จบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา เจริญภูมิ และเสาวณี สิริสุขศิลป์ (2559, หน้า 60) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับวิจัยของ มุณา จารง (2560, หน้า 96) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารควรนำข้อมูลผลการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรีที่ได้ไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับด้านชุมชนกัลยาณมิตร
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนางานวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 การศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี
- 2.2 การศึกษาเรื่องความปัจจัยของการบริหารงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อมาตรฐานการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการบริหารโรงเรียน*
ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
กัสมัสส์ อาแด. (2561). *การพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัย ปฏิบัติการแบบร่วมมือ*
ร่วมพลังในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. บุรพา: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์. (2562). *การนิเทศการสอนในยุค 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา.
วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 10(1), นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพพร พรหมแพง. (2561). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโดยปัจจัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อการจัดกิจกรรม*
พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาพอเพียง ที่มีต่อผลลัพธ์และภาพความสำเร็จโรงเรียนจุมจังอุปถัมภ์เจริญเวทย์
ปีการศึกษา 2561. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
เข้าถึงได้จาก http://www.kalasin3.go.th/news_file/p31404111007.pdf
- ปวีณา เจริญภูมิ และเสาวณี สิริสุขศิลป์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 *วารสารศึกษาศาสตร์*
ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา, 6(2), 22 – 30: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์ และ มารุต พัฒนาผล. (2557). *การพัฒนาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครู*
ประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(1), 284 – 296.
- มูนา จารง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วัชระ ชันสังข์ และ อาคม อึ้งพวง. (2561). *แนวทางการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตถาพลับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning*
Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สูสถานศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ:
พัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุรางค์ ลิ่มเจริญ. (2557). *การบริหารงานวิชาการกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล*
เมืองปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. รัญบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Hord, S. M., (1997). Professional Learning Communities: Communities of continuous inquiry and improvement.
Southwest Educational Development Laboratory, (14), 3 – 5.
- Moulakdi, A., and Bouchamma, Y. (2020). Elementary Schools Working as Professional Learning Communities:
Effects on Student Learning. *International Education Studies*, 13(6), 1 – 13.
- Thompson, S. C., Gregg, L., & Niska, J. M. (2004). *Professional learning communities, leadership and student*
learning. Research in Middle Level Education. (Online). From:
<http://www.nmsa.org/Publications/RMLEOnline/tabid/101/Default.aspx>
- Trilaksono, T., Purusottama, A., Misbach, I., & Prasetya, I. (2019). Leadership change design: a professional learning
community (PLC) project in eastern Indonesia. *International Journal of Evaluation and Research in Education*
(IJERE), 8(1), 47–56. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1211278.pdf>